

P7_TA-PROV(2010)0149

Kyrgyzstán

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 6. května 2010 o situaci v Kyrgyzstánu

Evropský parlament,

- s ohledem na svá předchozí usnesení o Kyrgyzstánu a Střední Asii, zejména na usnesení ze dne 12. května 2005,
 - s ohledem na své usnesení ze dne 20. února 2008 o strategii EU pro Střední Asii,
 - s ohledem na prohlášení místopředsedkyně Komise / vysoké představitelky Unie Catherine Ashtonové o situaci v Kyrgyzstánu ze dne 7. a 8. dubna 2010,
 - s ohledem na závěry Rady pro zahraniční věci ze dne 26. dubna 2010,
 - s ohledem na prohlášení, které 22. dubna 2010 EU učinila ve Stálé radě OBSE ohledně situace v Kyrgyzstánu,
 - s ohledem na strategii EU pro nové partnerství se Střední Asií přijatou Evropskou radou na zasedání konaném ve dnech 21. a 22. června 2007,
 - s ohledem na dohodu o partnerství a spolupráci mezi EU a Kyrgyzstánem, která vstoupila v platnost v roce 1999,
 - s ohledem na regionální strategický dokument Evropského společenství pro pomoc Střední Asii na období 2007–2013,
 - s ohledem na čl. 110 odst. 4 jednacího řádu,
- A. vzhledem k tomu, že je v zájmu obyvatel Střední Asie i Evropské unie dosáhnout pokroku v úsilí o stabilitu a zvyšování úrovně demokratického a lidského vývoje, bezpečnosti lidí a udržitelného růstu v celém regionu Střední Asie,
- B. vzhledem k tomu, že Kyrgyzstán je členem OBSE, v jejímž rámci přijal závazek dodržovat základní svobody, lidská práva a zásady právního státu a uplatňovat demokratické standardy OBSE,
- C. vzhledem k tomu, že Kurmanbek Bakijev, jenž se poprvé ujal úřadu prezidenta v červenci 2005 po tzv. tulipánové revoluci, byl v loňských volbách, které byly podle nezávislých pozorovatelů poznamenány rozsáhlými podvody, znovu zvolen prezidentem na další funkční období; vzhledem k tomu, že počáteční demokratické počínání Bakijeva vystřídal autoritativní způsob vládnutí;
- D. vzhledem k tomu, že dne 7. dubna 2010 zasáhly kyrgyzské ozbrojené síly za použití střelných zbraní, slzného plynu a omračujících granátů proti davu protestujících občanů, kteří se shromáždili před prezidentským úřadem v Biškeku a poté zaútočili na vládní budovy, aby demonstrovali proti prudkému zvýšení cen elektřiny a topení – při tomto zásahu bylo přes 80 lidí zabito a více než 500 zraněno,

- E. vzhledem k tomu, že prezident Bakijev byl donucen uprchnout z hlavního města a jeho místo zaujala prozatímní vláda pod vedením vůdčí představitelky opozice Rozy Otunbajevové, která vydala dekret o převzetí moci a nastolení pořádku v souladu s kyrgyzskou ústavou a rozpustila parlament; vzhledem k tomu, že poté, co se pokoušel si nadiktovat podmínky svého odstoupení, odešel Bakijev týden po nepokojích do Kazachstánu na základě dohody, kterou zprostředkovaly Rusko, USA a Kazachstán,
- F. vzhledem ke skutečnosti, že Kyrgyzstán kvůli své strategické poloze v blízkosti Afghánistánu a v sousedství Ferganského údolí, které je zeměpisným, politickým, a hospodářským centrem Střední Asie, vzbuzuje neobyčejný zájem Spojených států a Ruska; vzhledem k tomu, že Centrum tranzitní dopravy v Manasu, které je spravováno americkou armádou, hraje klíčovou roli v severní zásobovací síti, která poskytuje zásoby jednotkám NATO v Afgánistánu, a že v Kyrgyzstánu má důležitou vojenskou základnu také Rusko,
- G. vzhledem k tomu, že vztahy mezi EU a Střední Asií mají zásadní význam s ohledem na společné problémy, jako energetika, boj proti změně klimatu, kontrola obchodování s drogami, boj proti terorismu,
- H. vzhledem k tomu, že geopolitické konkurenční zájmy v této oblasti mají značný destruktivní potenciál, ale také vzhledem ke značnému překrývání zájmů ve vztahu k Afghánistánu a k šíření islámského radikalismu, které by mohlo napomoci snížení této konkurence a dosažení shody o skutečnosti, že je zapotřebí zlepšit současnou vládu,
- I. vzhledem k tomu, že EU musí vždy naplňovat svůj závazek začleňovat otázky lidských práv, demokracie a zásad právního státu do všech dohod se třetími zeměmi a podporovat demokratické reformy prostřednictvím koherentních politik, jež posilují hodnověrnost EU jako aktéra dění v této oblasti,
- J. vzhledem k tomu, že přítomnost EU v Kyrgyzstánu, především jako poskytovatele pomoci, má velký význam a dává EU dobrou výchozí pozici k tomu, aby sehrála při podpoře této země významnější roli,
- K. vzhledem k tomu, že Komise a Rada přezkoumávají strategii pro Střední Asii a připravují zprávu, která bude předložena na červnovém zasedání Evropské rady,
1. je hluboce znepokojen situací v Kyrgyzstánu a vyjadřuje soustrast rodinám všech obětí tragických událostí;
 2. vyzývá všechny zúčastněné strany, aby zastavily násilí, prokázaly zdrženlivost a vyvinuly veškeré úsilí o to, aby byl zahájen skutečný dialog, jehož cílem je dosažení stability a vytvoření podmínek pro pokojné znovunastolení demokratického ústavního pořádku;
 3. zdůrazňuje, že z institucionálního hlediska má soudržný a stabilní ústavní rámec zásadní význam pro to, aby se v budoucnu zabránilo sociálním nepokojům a zajistila mírová budoucnost pro obyvatele Kyrgyzstánu, a v této souvislosti vítá spolupráci prozatímní vlády s Benátskou komisí;
 4. vítá první kroky, které prozatímní vláda přijala k obnovení demokracie, zejména pokud jde o plány sepsat novou ústavu a přepracovat Bakijeovy ústavní změny, které soustředily přílišnou moc do rukou prezidenta;

5. v této souvislosti vítá oznámení prozatímní vlády, že dne 27. června 2010 uspořádá referendum o nové ústavě a dne 10. října 2010 nové všeobecné volby za účelem posílení demokracie a politické odpovědnosti; vyzývá prozatímní vládu, aby plnila mezinárodní závazky Kyrgyzstánu a aby zajistila svobodný a spravedlivý průběh voleb;
6. zdůrazňuje význam, který má aktivní spolupráce s prozatímní vládou s ohledem na zkoumání a využití možností k prosazování řádné správy, nezávislosti soudní moci a dalších politických cílů, které EU stanovila ve strategii pro Střední Asii, ale také s ohledem na usnadnění zapojení a činnosti mezinárodních finančních institucí;
7. požaduje, aby pod vedením OSN proběhlo mezinárodní vyšetřování událostí, k nimž došlo, s cílem určit, kdo za co nese odpovědnost a kde se staly chyby, a poskytnout pomoc kyrgyzským soudním orgánům a vyzývá v tomto ohledu prozatímní vládu, aby požádala o pomoc Úřad vysokého komisaře OSN pro lidská práva s cílem zajistit, aby vyšetřování událostí ze dne 6. a 7. dubna 2010 bylo důkladné, nestranné a důvěryhodné;
8. poukazuje na to, že tzv. tulipánová revoluce z roku 2005 vyvolala v kyrgyzské společnosti velká očekávání demokratických reforem, která se nenaplnila; vyzývá Radu a Komisi, aby prokázaly důslednost a asertivitu a využily tuto příležitost a našly způsoby, jak pomoci prozatímní vládě Kyrgyzstánu a státním orgánům při provádění demokratických reforem a zlepšování životních podmínek lidí cestou rozvoje jejich státu a posilování postavení občanů, a to ve spolupráci se všemi zúčastněnými stranami a s kyrgyzskou občanskou společností;
9. konstatuje, že Kyrgyzstán je kvůli velkému nedostatku zdrojů a zranitelnosti silně závislý na vnější podpoře; konstatuje také, že v jeho sousedství se zoufale nedostává vzorů demokratické, řádně fungující veřejné správy a pozitivního společenského vývoje; v tomto ohledu zdůrazňuje, že mezinárodní pomoc bude mít zásadní význam;
10. poukazuje na skutečnost, že vývoj situace v Kyrgyzstánu ovlivňuje regionální a mezinárodní situaci a je jimi zároveň ovlivňován; je přesvědčen že se zájmy Ruska, USA i jiných zemí zejména ve vztahu k Afghánistánu a k růstu islámského radikalismu v této oblasti včetně Kyrgyzstánu značně překrývají; domnívá se, že by to mělo umožnit omezit geopolitickou konkurenci a poskytnout prostor pro součinnost; zastává názor, že úspěch v této oblasti by měl širší pozitivní dopad na mezinárodní vztahy a mezinárodní bezpečnost;
11. žádá zvláštního zástupce místopředsedkyně Komise / vysoké představitelky pro Střední Asii, aby pečlivě sledoval situaci a napomáhal obnovení dialogu mezi všemi vrstvami kyrgyzské společnosti;
12. vyzývá Komisi a Radu, aby bezodkladně prověřily, zda existují podmínky pro to, aby byl zahájen nový velký mezinárodně koordinovaný program pomoci pro Kyrgyzstán, či zda je možno tyto podmínky vytvořit, přičemž je v neposlední řadě třeba také zohlednit, nakolik silný se jeví závazek kyrgyzské prozatímní vlády k demokratizaci a čisté vládě; domnívá se, že pokud se dojde k závěru, že existují dostatečně příznivé podmínky, měla by se EU ujmout organizace mezinárodní konference dárců pomoci pro Kyrgyzstán;
13. vyzývá k tomu, aby byl velkou měrou využíván nástroj stability; zdůrazňuje, že je nutné pomoci Kyrgyzstánu překonat jeho sociální a hospodářské problémy; žádá Komisi, aby připravila návrhy na přerozdělení prostředků z nástroje pro rozvojovou spolupráci, které

zajistí, aby EU byla schopna na novou situaci v Kyrgyzstánu reagovat v krátkodobém i střednědobém horizontu v odpovídajícím rozsahu; zdůrazňuje, že zvláštní pozornost by měla být věnována řešení problémů v oblasti vzdělávání, zdravotnictví a zásobování vodou;

14. naléhavě žádá, aby pomoc Evropské unie byla v souladu se snahou bojovat proti korupci, s rozšiřováním vzdělávacích prostředků a politikou zlepšování životních podmínek, aby tak mohla vzniknout hradba proti šíření extremismu;
15. vyzývá Komisi, aby vzala v úvahu současnou situaci při ověření, zda je třeba vyslat naléhavou humanitární pomoc;
16. očekává přezkoumání dosaženého pokroku v provádění strategie EU pro tento region a vyzývá k vynaložení úsilí pro to, aby byla tato strategie věrohodnější, konkrétnější a koherentnější;
17. pověřuje svého předsedu, aby toto usnesení předal Radě, Komisi, parlamentům a vládám členských států, prozatímní vládě Kyrgyzstánu, generálnímu tajemníkovi OSN, generálnímu tajemníkovi OBSE a generálnímu tajemníkovi Rady Evropy.